

בס"ד. יום ב' דראש השנה, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם כבנים אם כעבדים אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים ואם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו איום קדוש¹. וצריך להבין, הרי מדובר כאן בנוגע לבנ"י, כמובן מזה שאומר אם כבנים כו', ומה נוגע כאן ההקדמה אודות המשפט דכל יצורי עולמים.

(ב) **והנה** מבואר בד"ה היום הרת עולם דשנת תש"ב² בפירוש אם כבנים אם כעבדים, "אם מצד המעלה דנש"י שהם נחשבים כבנים, כמ"ש³ בנים אתם לד' אלקיכם, אם כעבדים, מצד המעלה דנש"י שהם עבדי הוי', כמ"ש⁴ כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם", והיינו, שבנ"י הם בנים ועבדים. וענין זה שייך לכל אחד מישראל, כפי שמבאר הצ"צ⁵ בפירוש הכתוב³ בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו גו', שכשם שהציווי לא תתגודדו גו' הוא לכאו"א מישראל, כך גם התחלת הכתוב בנים אתם קאי על כאו"א מישראל, שהרי מ"ש בנים אתם הוא טעם להציווי לא תתגודדו (לפי שאתם בניו של מקום אתם ראויין להיות נאים ולא גדודים ומקורחים — פרש"י), וא"כ מובן, שהציווי לכל אחד מישראל לא תתגודדו הוא לפי שכל אחד מישראל הוא בן להקב"ה. ומזה מובן שכן הוא בנוגע למ"ש עבדי הם, שזהו טעם על ולא עבדים לעבדים⁶, דכיון שהדין ולא עבדים לעבדים הוא בנוגע לכל אחד מישראל, הרי גם הענין דעבדי הם (שזהו הטעם על ולא עבדים לעבדים) הוא בנוגע לכל אחד מישראל. ומזה מובן שהענין דבנים ועבדים שישנו בכל אחד מישראל הוא לא רק בהעלם, אלא גם בגילוי, שהרי זה נוגע לפסק הלכה לפועל, לדין דלא תתגודדו, ולדין דולא עבדים לעבדים. וכן הוא בנוגע לענינים דבנים ועבדים כפי שהם ברוחניות ובפנימיות הענינים, כמ"ש

(1) פיוט דראש השנה.

(2) סה"מ תש"ב (ויהי בשלושים שנה) ע'
14. וראה גם ד"ה היום הרת (קונטרס קנין החיים) — נדפס בסה"מ תרפ"ח ע' קעט ואילך.

(3) פ' ראה יד, א.

(4) בהר כה, נה.

(5) ראה המשך מים רבים תרל"ו פמ"ב: "שגם עכשיו בעקבות כו' שהנשמות נמוכות, ג"כ איסור הגרידה והקריחה, וא"כ, שם בנים צ"ל שזהו על כל הנשמות, אפילו דבי"ע כו".

(6) קידושין כב, ב. ושי"נ.

בתניא⁷ בשם הזהר⁸, שכל אדם צ"ל בשתי בחי' ומדריגות בחי' עבד ובחי' בן, לפי שיש מעלה בבחי' בן ויש מעלה בבחי' עבד (כמ"ש בתניא שם), וכמבואר בארוכה בהמשך יו"ט של ר"ה תרס"ו⁹ לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. ומזה מובן גם בנוגע לב' הענינים דאם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים ואם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו, שבכל אחד מהם יש מעלה זה לגבי זה, שהרי אם נאמר שהיתרון הוא רק בא' מהם, אזי לא הי' צריך לבקש שניהם, דמכיון שבכל אחד מישראל ישנם ב' הענינים דבנים ועבדים, הי' מספיק שיבקשו רק את הענין הנעלה יותר, שהרי יש בכלל מאתים מנה¹⁰. ועכצ"ל, שיש מעלה ברחמנו כרחם אב על בנים, ויש מעלה בתחננו ותוציא כאור משפטנו, ולכן מבקשים אם כבנים אם כעבדים, שמצד המעלה דישראל שהם כבנים, לכן רחמנו כרחם אב על בנים, ומצד המעלה דישראל שהם כעבדים, לכן עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו.

והענין בזה, דהנה כל אחד מישראל אומר בברכות השחר, אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי, דנשמה שנתת בי היינו בחי' הנשמה כפי שהיא באצילות שנק' בנים¹¹, ובחי' בראת יצרת נפחת היינו כפי שהנשמה יורדת בג' עולמות בי"ע¹², שזוהי מדריגת עבד שבנשמה, ובוה גופא יש ג' מדריגות, אמה העברי' עבד עברי ועבד כנעני, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בתו"ח בדרושי אמה העברי'¹³ הענין דג' בחינות אלו כמו שהם בקדושה, בנפש האלקית [ואדרבה, כיון שג' בחינות אלו ישנם למעלה בקדושה, נשתלשלו מזה ענינים אלו גם למטה בגשמיות]. והנה, מזה שכל אחד מישראל אומר נשמה שנתת בי כו' אתה בראת כו', מוכח, שבכל אחד ישנם ב' הבחינות דבן ועבד, והיינו, שגם נשמות דבי"ע אומרים נשמה שנתת בי טהורה היא, לפי שגם אצלם ישנו בחי' בן, וכן לאידך גיסא, שגם נשמות דאצי' אומרים אתה בראת כו', והיינו, שאע"פ שגם כפי שירדו למטה להתלבש בגוף הם בבחי' אצילות [וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן בלקו"ת¹⁴ בנוגע למשה רבינו, שגם בהיותו למטה האיר בו בחי' אצילות, וכשדיבר עם

(7) פרק מא. ראה סידור האריז"ל במקומו. לקו"ת

פ' ראה כז, א.

(8) ח"ג קיא, ב.

(9) ע' שח [תי] ואילך. (10) משפטים רצג, א ואילך. וראה ד"ה

ואלה המשפטים תשל"ח (תו"מ סה"מ אדר ע' ט ואילך). ושי"ג.

(11) נצבים מט, ב.

(12) פרק מא.

(13) ח"ג קיא, ב.

(14) ע' שח [תי] ואילך.

(15) לשון חז"ל ב"ק עד, א. ועוד.

(16) ראה לקו"ת שה"ש יט, ג. המשך מים

רבים שם. ובכ"מ.

פרעה הי' זה באופן שאצילות האָט זיך באַגעגענט מיט קליפות בערות הארץ¹⁵], מ"מ גם הם אומרים אתה בראת אתה יצרתה אתה נפחתה בי, שהם ג' הבחינות דאמה העברי' עבד עברי ועבד כנעני כנ"ל, דכיון שג' בחינות אלו הם בקדושה, הרי ישנם גם בבחי' האצילות כו'.

ג) וענין זה שייך במיוחד לר"ה, דהנה כתיב¹⁶ אתם נצבים היום כולכם גו', שזוהי הפרשה שקורין לעולם קודם ר"ה¹⁷, דהיום קאי¹⁸ על יומא דדינא רבא¹⁹ דר"ה²⁰, ואז אתם נצבים כולכם, כפי שממשיך ומונה כל הסוגים שבישראל, ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימך, שבכללות נחלקים לב' הסוגים דבנים ועבדים. ועל כל סוגים אלו נאמר [לא בסגנון של ציווי או בסגנון של הבטחה, אלא בסגנון של סיפור] אתם נצבים גו', והיינו, שהכתוב מספר את המציאות שבהוה, שכל ישראל הם נצבים גו', שפירושו (כפי שמבאר אדמו"ר הזקן ששמע מהמגיד בשם הבעש"ט²¹) קיימים ועומדים²², והיינו שזוכים בדין, והיינו שכל אחד מישראל, הן מצד בחי' בן שבו והן מצד בחי' עבד שבו, הרי הוא קיים ועומד וזוכה בדין.

יש להוסיף בזה, שהלשון נצבים מורה על קיום ועמידה חזקה, בדוגמת מ"ש במ"ת ויתייצבו בתחתית ההר²³. ובהקדים השייכות של ר"ה למ"ת, דהנה, מצות היום (דר"ה) בשופר²⁴ [דמצוה היא מלשון צוותא וחיבור²⁵, שמתחברים עם הקב"ה, ומצות היום, היינו הצוותא והחיבור עם הקב"ה ביום ר"ה, הוא בשופר], וכמאמר רז"ל²⁶ אמר הקב"ה אמרו לפני בר"ה כו' מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה, ובמה בשופר. ונוסף לזה ישנו גם הענין דאמירת פסוקי שופרות, שענין אמירת הפסוקים הוא שמביאים ראיות על זה מן

20) פענח רזא ס"פ נצבים. מגלה עמוקות נצבים ד"ה עשירי (ס, ד).

21) כתר שם טוב הוספות סמ"א. וש"נ.

22) ראה תנחומא ר"פ נצבים.

23) יתרו יט, יז. וראה אוה"ת נצבים ס"ע א"ר ואילך.

24) משנה ר"ה כו, ב. גמרא שם כז, א.

25) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג, מז. ב. ובכ"מ.

26) שם טז, סע"א. וש"נ.

15) מקץ מב, ט"ב. וראה קה"ר פ"א, ד (בסופה).

16) ר"פ נצבים.

17) תוספות מגילה לא, סע"ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ב. טושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ד.

18) ראה רמ"ז לזח"ב לב, ב. זח"ג רלא, ב. לקו"ת ר"פ תבוא (מא, ג).

19) ראה תרגום לאיוב ב, א.

התורה²⁷, דכיון שהתורה היא בעה"ב על כל סדר השתלשלות, לכן ע"י אמירת הפסוקים שבתורה נעשה כן בפועל. והרי התחלת ברכת שופרות, אתה נגלית כו', היא בהסיפור דמ"ת, וגם כמה פסוקים הם מענין מ"ת. והענין בזה, שכללות ההמשכה בר"ה, שכל ישראל נצבים ועומדים וזוכים בדין, ונכתבים לאלתר בספרן של צדיקים גמורים²⁸, שימשך להם בבני חיי ומזוני על כל השנה כולה, הרי זה נעשה ע"י התורה, כמו שכל ההמשכות הם ע"י התורה, לפי שהתורה היא כוס של ברכה²⁹, כלי טהורה וצינור לקבל כל ההשפעות והמשכות שלמעלה. והרי התורה שייכת לבני"דוקא, לכל לראש, מצד עצם מהותם, כידוע שישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה³⁰, והיינו, שהתורה היא עצם מהותו של כל אחד מישראל, ונוסף לזה, יש אצל כל אחד מישראל גם הענין דלימוד התורה בפועל, וכדאיתא בגמרא מסכת מנחות³¹ שגם מי שלומד פסוק אחד שחרית ופסוק אחד ערבית, קיים מצות לא ימוש גו' יומם ולילה³², והיינו שגם אצלו ישנו הענין דלימוד התורה בכל רגע של כ"ד שעות המעל"ע.

(ד) **וזהו** גם מ"ש³³ את ה' האמרת היום וגו' וה' האמירך היום. דהנה, גם תיבת היום בפסוק זה קאי על ר"ה (כמו אתם נצבים היום)³⁴, ופי' את ה' האמרת היום הוא שישראל עושים שהקב"ה יאמר (האמרת מלשון אמירה ודיבור) העשרה מאמרות. וענין זה נפעל ע"י אמירת פסוקי מלכיות שבתורה, שעיי"ז נעשה הענין דתמליכוני עליכם³⁵, ועיי"ז נמשך גם בחיצוניות העולמות, וכמבואר בסידור בכוונת התקיעות ע"פ הבעש"ט³⁶. וע"ד שמצינו בכללות ענין התורה, שדרשו רז"ל³⁷ עה"פ³⁸ יום הששי (בה' הידיעה), תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית וכו', והיינו דכתיב³⁹ ארץ יראה ושקטה, בתחלה יראה ולבסוף שקטה, שע"י התורה נעשה הקיום דשמים וארץ, וכמ"ש⁴⁰ אם לא בריתי יומם

32) יהושע א, ח.	27) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נו, ג.
33) תבוא כו, יד"ה.	28) סידור (עם דא"ח) רלח, ב [שמז, ד]. סה"מ
34) ראה לקו"ת תבוא מא, ג. מב, ג.	29) תרל"ז ח"ב ע' תקצט ואילך. תרצ"ט ע' 28.
אוה"ת שם ע' תתרסט. ע' תתרפ.	30) ר"ה שם, ב.
35) שם ע' תתרסה. ע' תתרסט.	31) סה"מ תרצ"ט ע' 68. תש"ט ס"ע עג.
36) סידור (עם דא"ח) רמד [שנז], ג ואילך.	ועוד.
37) שבת פח, א. ע"ז ג, א.	32) מגלה עמוקות אופן קפו. וראה סה"מ
38) בראשית א, לא.	תרצ"א ע' שיו. וש"נ.
39) תהלים עו, ט.	33) צט, ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג
40) ירמ' לג, כה.	ה"ד.

ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת. ועד"ז הוא בענין את ה' האמרת, שע"י אמירת פסוקי מלכיות שבתורה נפעל גם בחיצוניות העולמות — בהיו"ד מאמרות.

ועוד פירוש במ"ש את ה' האמרת, שישראל פועלים למעלה ענין התורה, וכמארז"ל⁴¹ כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו. ויש לבאר הקשר דב' הפירושים, ע"פ מ"ש בזהר⁴² עה"פ⁴³ עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, שהעשרה מאמרות מכוונים כנגד עשרת הדברות, ועד שנעשים ענין אחד, שלכן עשרה זהב משקלה, ולא עשרים, כיון שעש"מ ועשה"ד נעשים ענין אחד, והיינו שנראה בגלוי איך שכל מציאות עשרה המאמרות היא מצד עשרת הדברות. וזהו קישור ב' הפירושים בהאמרת, שע"י הענין דאת ה' האמרת בתורה, שכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, הנה עי"ז ישנו גם הענין דאת ה' האמרת בנוגע לעשרה מאמרות, שזהו מה שישראל פועלים בנין המלכות, ועי"ז נעשית המשכת עשרה מאמרות. וזהו מה שאומרים בכל עשרת ימי תשובה שיר המעלות ממעמקים, שזהו ענין בנין המלכות, בנין עולם הדיבור, בכל היו"ד ספירות שבה⁴⁴.

ומ"ש והוי' האמירך היום (שהקב"ה עושה שישראל יאמרו) הו"ע מה שאמרו רז"ל²⁶ אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כו', די"ל שזהו"ע האתעדל"ע שקודם אתעדל"ת. והגם שמבואר⁴⁵ שהעבודה דחודש תשרי (החל מההכנה לחודש תשרי, בחודש אלול) היא מלמטה למעלה, הרי מ"מ צריך נתינת כח על העבודה, שזהו"ע י"ג מדה"ר המאירים אז, וזהו גם הענין דהוי' האמירך היום. והגם שמבואר במהרש"א⁴⁶ שמ"ש את הוי' האמרת היום (ואח"כ) והוי' האמירך היום הוא בדוגמת מ"ש⁴⁷ אני לדודי ודודי לי, שזוהי העבודה דאלול מלמטלמ"ע, הרי כתב הרשב"א⁴⁸ (שידוע שהי' מקובל גדול) שהוא ע"ד דודי לי ואני לו⁴⁹, והיינו

45) ראה אוה"ת דרושי ר"ה ע' א'שא. ועוד.

46) בחדא"ג לברכות ו, א.

47) שה"ש ו, ג.

48) הובא בעין יעקב ברכות שם. וראה אוה"ת תבוא ע' תתרנז.

49) שם ב, טז. וראה ד"ה את הוי' האמרת תשל"ב פ"ט (תו"מ חס"א ע' 203).

41) ראה תדבאר רפיי"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתלרל.

42) ח"ג יא, ב.

43) נשא ז, פו.

44) ראה פרי עץ חיים ושער הכוונות שער ר"ה. לקו"ת פ' ראה לא, ג. נצבים נא, ב.

דרושים לר"ה ס, סע"א. ובכ"מ.

שהוי' האמירך היום הוא הנתינת כח והאתעדל"ע לענין את הוי' האמרת היום, שזוהי העבודה דנש"י באמירת פסוקי מלכות כו', שעיי"ז פועלים שתמליכוני עליכם. וכן הוא להפירוש דאת ה' האמרת בנוגע לתורה, שגם בזה ישנו הענין דוהוי' האמירך, שזהו"ע דתען לשוני אמרתך⁵⁰, כעונה אחר הקורא⁵¹. ועד"ז גם בנוגע לתפלה ישנו הנתינת כח מלמעלה, והוי' האמירך, שתפלתו תהי' מתקבלת ופועלת שיהי' ותוציא כאור משפטנו.

ה) והנה המשכה זו היא מעצמותו ית', שזהו מ"ש ותוציא כאור משפטנו איום קדוש, היינו, שהענין דתוציא כאור כו' נמשך מבחי' איום קדוש. וזהו מה שמקדים היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים (אף שמדובר כאן בנוגע לישראל), לפי שע"י הקדמה זו מבאר הבחינה שמשם נמשך הענין דתוציא כאור משפטנו, שהוא מבחי' איום קדוש. והענין בזה, דהנה מ"ש יעמיד במשפט כל יצורי עולמים הרי זה כולל כל העולמות, מלשון העלם⁵², ע"ד מש"נ⁵³ כי ב"ה ה' צור עולמים, ואמרו רז"ל⁵⁴ ביו"ד נברא העוה"ב בה' נברא העוה"ז, שבזה נכללים כל העולמות⁵⁵, עלמין סתימין ועלמין דאתגליין, ועד לבחי' הגילוי כמו שהוא קודם הצמצום, ששייך ג"כ לקרותו צור עולמים, דכיון שהוא בחי' גילוי, ולא עצמות, הרי גם זה נכלל בצור עולמים. וכיון שהיום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, שכולל גם בחי' הגילוי שקודם הצמצום, לכן אי אפשר להיות המשכת המשפט ע"י ממוצעים, אלא המשפט הוא מעצמות, בחי' איום קדוש.

ועפ"ז יש לבאר המשל שמביא אדמו"ר מהר"ש⁵⁶ על תק"ש בר"ה, למלך שהי' ביער ולא הכירוהו וכו', דלכאורה אין המשל דומה לנמשל, שהרי לא שייך לומר כן בהנמשל למעלה, אך הענין הוא, שיש לפרש זה למעליותא⁵⁷, דמכיון שהמדובר הוא בעצמות אוא"ס שמושלל מכל גילויים, הנה גם אם הי' שם נתינת מקום על מציאות העולמות, לא הי' אפשר להכיר את עצמות המלך ע"י הגילויים, מכיון שהוא מושלל

(50) תהלים קיט, קעב.
 (51) ראה תו"א יתרו סו, ב. לקו"ת דרושים לסוכות פא, ג. שה"ש מד, ב. ובכ"מ.
 (52) ראה לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.
 (53) ישעי' כו, ד.
 (54) מנחות כט, ב.
 (55) "מתחיל מעולמות הא"ס .. מהגילוי אורות היותר נפלאים באוא"ס שלפני הצמצום כו" (סה"מ תש"ב ע' 10).
 (56) המשך וככה תרל"ז פ"ע (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקסז).
 (57) ראה גם ד"ה ארון עולם תשמ"ג (תו"מ סה"מ תשרי ע' סד ואילך).

מבחי' הגילויים. ורק נש"י הם דוקא אלו שהכירו את עצמות המלך, לפי שנש"י מושרשים בעצמותו ית', וכמ"ש¹⁶ אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם, לפני הוי' דייקא, היינו למעלה מהוי', למעלה גם מהיו"ד דשם הוי' כפי שהוא לפני הצמצום.

(ו) **וזהו** היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, וידוע⁵⁸ שבתבת הרת יש ב' פירושים, הרת מלשון רתת ופחד (כפירוש רבינו הזקן⁵⁹: היינט ציטערט די וועלט), והרת מלשון הריון ולידה⁶⁰. והענין בזה, שהרת מלשון רתת ופחד הוא מ"ש לאח"ז היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים, שיש דין ומשפט על כל העולמות, וגם על הגילויים שלפני הצמצום, אם יומשך עוד פעם הגילוי אם לאו. וע"י העבודה דנש"י נעשה הרת עולם מלשון הריון ולידה, שכל הענינים נמשכים מחדש מעצמותו ית'. וכמו שהי' בתחילת הבריאה, כמארז"ל⁶¹ במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, ועמך כולם צדיקים⁶². וזהו מה שאומרים בר"ה יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה⁶³, שההמשכה היא מעצמות, ששם דוקא הוא אמיתית ענין הבחירה⁶⁴, והבחירה היא ביעקב, שהו"ע התמימות שישנה בכאו"א מישראל. וזהו ג"כ מה שמסיים אשר אהב סלה, ואמרו רז"ל⁶⁵ כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק, דכיון שההמשכה היא מעצמותו ית', שאין שייך בו ענין השינויים ח"ו, לכן ההמשכה היא באופן דסלה בלי הפסק. וזהו ג"כ מה שממשיך אם כבנים אם כעבדים כו', דהנה, מעלת הבן היא שנמשך מפנימיות ועצמיות האב⁶⁶, וזהו רחמנו כרחם אב על בנים, שהו"ע רחמים עצמיים שמבחי' התנשאות עצמית דהמלך המרומם לבדו מאז⁶⁷. אמנם, כיון שיש גם מעלה בעבד לגבי בן, כמבואר בארוכה בהמשך תרס"ו⁶⁸, לכן אומרים אם כעבדים כו', שמצד זה שבכל אחד מישראל יש גם המעלה דעבד, שמגיע ולוקח מבחי' העצמות בעומק יותר מאשר בן, הנה מצד זה תחננו ותוציא כאור משפטנו, להכתב ולהחתם לאלתר לחיים בספרן של צדיקים²⁸, ותהי' שנת אורה וכו', כל פרטי הענינים שבכל

62) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

63) תהלים מז, ה.

64) ראה לקו"ש ח"ט ע' 282. וש"נ.

65) עירובין נד, א.

66) ראה תניא פ"ב.

67) נוסח ברכת יוצר.

58) ראה סה"מ תש"ב שם.

59) סה"מ תרפ"ח ס"ע קפג ואילך.

60) ראה סידור האריז"ל במקומו. אבוררהם

בסדר תפלת ר"ה ופירושה (זכרונות). אוה"ת

דרושי ר"ה ע' א'שכא. ועוד.

61) רות רבה רפ"ב.

אותיות הא"ב, עד לשנת תורה, ועד לנקודה התיכונה, שתהי' גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יהי' הענין דנודה לך שיר חדש⁶⁸, דכשם שבכל ר"ה נמשך אור חדש (כמבואר באגה"ק⁶⁹), הנה כמו"כ יהי' המשכת אור חדש לעת"ל, שלכן יהיו אז שמים חדשים וארץ חדשה⁷⁰, ויאמרו אז שיר חדש, בקרוב ממש ובעגלא דידין.

69 סימן יד.
70 ישעי' סה, יז.

68 ראה פסחים קטז, ב ובתור"ה ה"ג
ונאמר (ממכילתא בשלח טו, א).